

Chương

Bài 2.

TỔNG HIỆU HAI VECTƠ

A

Lý thuyết

1. Tổng của hai vectơ

Định nghĩa

» Cho hai vectơ $\vec{a}$ và $\vec{b}$.

▫ Lấy một điểm A tùy ý, vẽ $\vec{AB} = \vec{a}$, $\vec{BC} = \vec{b}$.

▫ Vectơ $\vec{AC}$ được gọi là tổng của hai $\vec{a}, \vec{b}$.

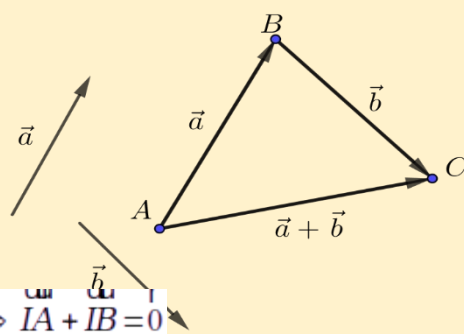
▫ Kí hiệu $\vec{a} + \vec{b}$.

► Vậy $\vec{AC} = \vec{a} + \vec{b}$.

► **Điểm đặc biệt.**

» Điểm I là trung điểm của đoạn thẳng $AB \Leftrightarrow \vec{IA} + \vec{IB} = \vec{0}$

» Điểm G là trọng tâm của $\triangle ABC \Leftrightarrow \vec{GA} + \vec{GB} + \vec{GC} = \vec{0}$

2. Hiệu của hai vectơ

Định nghĩa

» Vectơ đối của vectơ $\vec{a}$, kí hiệu là $-\vec{a}$, là vectơ cùng phương nhưng ngược hướng với vectơ $\vec{a}$.

» Cho hai vectơ $\vec{a}$ và $\vec{b}$.

$$\vec{a} + (-\vec{b}) = \vec{a} - \vec{b}$$

Tính chất

Với $\vec{a}, \vec{b}, \vec{c}$ tùy ý, ta có:

(1) Tính chất giao hoán $\vec{a} + \vec{b} = \vec{b} + \vec{a}$.

(2) Tính chất kết hợp $(\vec{a} + \vec{b}) + \vec{c} = \vec{a} + (\vec{b} + \vec{c})$

(3) Tính chất của vectơ - không $\vec{a} + \vec{0} = \vec{0} + \vec{a} = \vec{a}$

Các quy tắc:

► **Quy tắc ba điểm:**

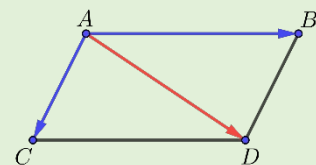
» Với 3 điểm A, B, C : $\vec{AC} = \vec{AB} + \vec{BC}$

► **Quy tắc hiệu vectơ:**

» Với 3 điểm O, A, B : $\vec{AB} = \vec{OB} - \vec{OA}$

► **Quy tắc hình bình hành:**

» Tứ giác A, B, C, D là hình bình hành: $\vec{AC} = \vec{AB} + \vec{AD}$.

Các dạng bài tập

Dạng 1. Liên quan tổng vectơ

Phương

(1) Định nghĩa tổng hai vectơ:

Cho hai vectơ $\vec{a}$ và $\vec{b}$.

▫ Lấy một điểm A tùy ý, vẽ $\vec{AB} = \vec{a}$, $\vec{BC} = \vec{b}$.

▫ Vectơ $\vec{AC}$ được gọi là tổng của hai $\vec{a}, \vec{b}$.

⇒ Vậy $\vec{AC} = \vec{a} + \vec{b}$.

(2) Điểm đặc biệt:

▫ Điểm I là trung điểm của đoạn thẳng $AB \Leftrightarrow \vec{IA} + \vec{IB} = \vec{0}$

▫ Điểm G là trọng tâm của $\triangle ABC \Leftrightarrow \vec{GA} + \vec{GB} + \vec{GC} = \vec{0}$

(3) Tính chất: Với $\vec{a}, \vec{b}, \vec{c}$ tùy ý, ta có:

▫ Tính chất giao hoán $\vec{a} + \vec{b} = \vec{b} + \vec{a}$.

▫ Tính chất kết hợp $(\vec{a} + \vec{b}) + \vec{c} = \vec{a} + (\vec{b} + \vec{c})$

► Quy tắc ba điểm:

» Với 3 điểm A, B, C : $\vec{AC} = \vec{AB} + \vec{BC}$.

► Quy tắc hình bình hành:

» Tứ giác A, B, C, D là hình bình hành: $\vec{AC} = \vec{AB} + \vec{AD}$.

Ví dụ 1.1.

Cho hình bình hành $ABCD$, xác định các vectơ

(1) $\vec{t} = \vec{CB} + \vec{CD}$

(2) $\vec{e} = \vec{AC} + \vec{DA}$

Lời giải

(1) $\vec{t} = \vec{CB} + \vec{CD}$

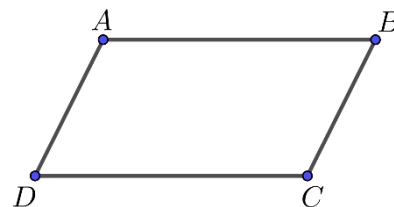
Áp dụng quy tắc hình bình hành:

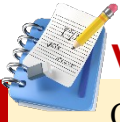
$$\vec{CB} + \vec{CD} = \vec{CA}$$

(2) $\vec{e} = \vec{AC} + \vec{DA}$

Áp dụng tính chất giao hoán:

$$\vec{AC} + \vec{DA} = \vec{DA} + \vec{AC} = \vec{DC}$$

Ví dụ 1.2.

Cho tam giác ABC , xác định các vectơ

$$(1) \vec{g} = \vec{AB} + \vec{CA} + \vec{BC}$$

$$(2) \vec{q} = \vec{AB} + \vec{AC}$$

Lời giải

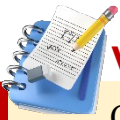
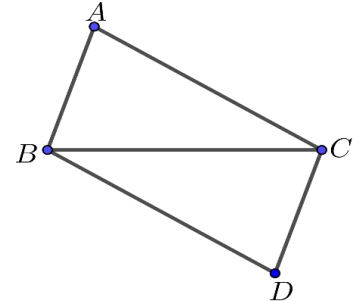
$$(1) \vec{g} = \vec{AB} + \vec{CA} + \vec{BC}$$

$$\vec{AB} + \vec{CA} + \vec{BC} = \left(\vec{AB} + \vec{BC} \right) + \vec{CA} = \vec{AC} + \vec{CA} = \vec{AA} = \vec{0}$$

$$(2) \vec{q} = \vec{AB} + \vec{AC}$$

Gọi D là điểm sao cho $ABCD$ là hình bình hành.

Khi đó $\vec{AB} + \vec{AC} = \vec{AD}$.

Ví dụ 1.3.

Cho lục giác đều $ABCDEF$ tâm O , xác định các vectơ.

$$(1) \vec{m} = \vec{AB} + \vec{OD}$$

$$(2) \vec{n} = \vec{AB} + \vec{AE} + \vec{OD}$$

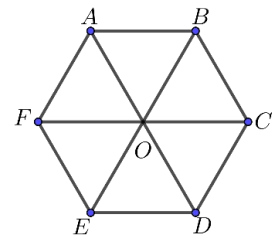
Lời giải

$$(1) \vec{m} = \vec{AB} + \vec{OD}$$

$$\vec{AB} + \vec{OD} = \vec{AB} + \vec{BC} = \vec{AC}$$

$$(2) \vec{n} = \vec{AB} + \vec{AE} + \vec{OD}$$

$$\vec{AB} + \vec{AE} + \vec{OD} = \vec{AO} + \vec{OD} = \vec{AD}$$

Ví dụ 1.4.

Cho n điểm $A_1, A_2, A_3, \dots, A_n$, xác định vectơ

$$\vec{h} = \vec{A_{n-1}A_n} + \vec{A_{n-2}A_{n-1}} + \vec{A_{n-3}A_{n-2}} + \dots + \vec{A_2A_3} + \vec{A_1A_2}$$

Lời giải

$$\vec{h} = \vec{A_{n-1}A_n} + \vec{A_{n-2}A_{n-1}} + \vec{A_{n-3}A_{n-2}} + \dots + \vec{A_2A_3} + \vec{A_1A_2}$$

$$= \vec{A_1A_2} + \vec{A_2A_3} + \dots + \vec{A_{n-3}A_{n-2}} + \vec{A_{n-2}A_{n-1}} + \vec{A_{n-1}A_n}$$

$$\begin{cases} \vec{A_1A_2} + \vec{A_2A_3} = \vec{A_1A_3} \\ \vec{A_2A_3} + \vec{A_3A_4} = \vec{A_2A_4} \\ \vec{A_3A_4} + \vec{A_4A_5} = \vec{A_3A_5} \\ \vdots \\ \vec{A_1A_{n-1}} + \vec{A_{n-1}A_n} = \vec{A_1A_n} \end{cases}$$

Thấy rằng:

Do đó
$$\overbrace{A_{n-1}A_n} + \overbrace{A_{n-2}A_{n-1}} + \overbrace{A_{n-3}A_{n-2}} + \dots + \overbrace{A_2A_3} + \overbrace{A_1A_2} = \overbrace{A_1A_n}.$$

Dạng 2. Hiệu hai vector - vector đối

Phương

(1) Định nghĩa tổng hai vector:

Cho hai vector $\vec{a}$ và $\vec{b}$.

▫ Lấy một điểm A tùy ý, vẽ $\vec{AB} = \vec{a}$, $\vec{BC} = \vec{b}$.

▫ Vector $\vec{AC}$ được gọi là tổng của hai $\vec{a}, \vec{b}$.

⇒ Vậy $\vec{AC} = \vec{a} + \vec{b}$.

(2) Định nghĩa hiệu hai vector:

Cho hai vector $\vec{a}$ và $\vec{b}$.

▫ Ta gọi hiệu của hai vector $\vec{a}$ và $\vec{b}$ là vector $\vec{a} + (-\vec{b})$, kí hiệu $\vec{a} - \vec{b}$.

▫ Vector đối của vector $\vec{a}$, kí hiệu là $-\vec{a}$, là vector cùng phương nhưng ngược hướng với vector $\vec{a}$.

(3) Điểm đặc biệt:

▫ Điểm I là trung điểm của đoạn thẳng $AB \Leftrightarrow \vec{IA} + \vec{IB} = \vec{0}$

▫ Điểm G là trọng tâm của $\triangle ABC \Leftrightarrow \vec{GA} + \vec{GB} + \vec{GC} = \vec{0}$

(4) Tính chất: Với $\vec{a}, \vec{b}, \vec{c}$ tùy ý, ta có:

▫ Tính chất giao hoán $\vec{a} + \vec{b} = \vec{b} + \vec{a}$.

▫ Tính chất kết hợp $(\vec{a} + \vec{b}) + \vec{c} = \vec{a} + (\vec{b} + \vec{c})$

► Quy tắc ba điểm:

» Với 3 điểm A, B, C : $\vec{AC} = \vec{AB} + \vec{BC}$.

► Quy tắc hiệu vector:

» Với 3 điểm O, A, B : $\vec{AB} = \vec{OB} - \vec{OA}$.

► Quy tắc hình bình hành:

» Tứ giác A, B, C, D là hình bình hành: $\vec{AC} = \vec{AB} + \vec{AD}$.

Ví dụ 2.1.

Cho hai hình bình hành $ABCD$ và $AB'C'D'$ có chung đỉnh A .

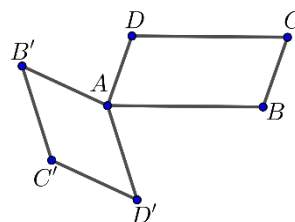
Chứng minh rằng $\vec{BB'} + \vec{CC'} + \vec{D'D} = \vec{0}$

Lời giải

Theo quy tắc trừ và quy tắc hình bình hành ta có

$$\vec{BB'} + \vec{CC'} + \vec{D'D} = (\vec{AB} - \vec{AB'}) + (\vec{AC'} - \vec{AC}) + (\vec{AD} - \vec{AD'})$$

$$= (\vec{AB} + \vec{AD}) - \vec{AC} - (\vec{AB'} + \vec{AD'}) + \vec{AC} = \vec{0}$$

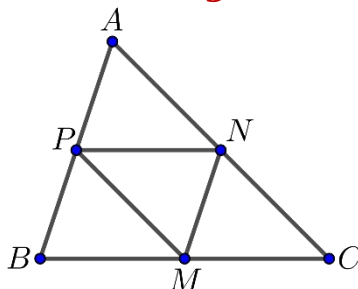
Ví dụ 2.2.

Cho tam giác ABC . Gọi M, N, P lần lượt là trung điểm của BC, CA, AB . Chứng minh rằng:

(1) $\vec{AP} + \vec{AN} - \vec{AC} + \vec{BM} = \vec{0}$

(2) $\vec{OA} + \vec{OB} + \vec{OC} = \vec{OM} + \vec{ON} + \vec{OP}$ với O là điểm bất kì

Lời giải

(1) $\vec{AP} + \vec{AN} - \vec{AC} + \vec{BM} = \vec{0}$

Vì tứ giác $APMN$ là hình bình hành

Nên theo quy tắc hình bình hành ta có $\vec{AP} + \vec{AN} = \vec{AM}$, kết hợp với quy tắc trừ

$$\Rightarrow \vec{AP} + \vec{AN} - \vec{AC} + \vec{BM} = \vec{AM} - \vec{AC} + \vec{BM} = \vec{CM} + \vec{BM}$$

Mà $\vec{CM} + \vec{BM} = \vec{0}$ do M là trung điểm của BC .

Vậy $\vec{AP} + \vec{AN} - \vec{AC} + \vec{BM} = \vec{0}$.

(2) $\vec{OA} + \vec{OB} + \vec{OC} = \vec{OM} + \vec{ON} + \vec{OP}$ với O là điểm bất kì

Theo quy tắc ba điểm ta có

$$\vec{OA} + \vec{OB} + \vec{OC} = (\vec{OP} + \vec{PA}) + (\vec{OM} + \vec{MB}) + (\vec{ON} + \vec{NC})$$

$$= (\vec{OM} + \vec{ON} + \vec{OP}) - (\vec{BM} + \vec{CN} + \vec{AP})$$

$$= (\vec{OM} + \vec{ON} + \vec{OP}) + \vec{PA} + \vec{MB} + \vec{NC}$$

$$\vec{BM} + \vec{CN} + \vec{AP} = \vec{0} \text{ suy ra } \vec{OA} + \vec{OB} + \vec{OC} = \vec{OM} + \vec{ON} + \vec{OP}.$$

Dạng 3. Chứng minh đẳng thức vectơ

Phương

► **Tính chất:** Với $\vec{a}, \vec{b}, \vec{c}$ tùy ý, ta có:

▫ Tính chất giao hoán $\vec{a} + \vec{b} = \vec{b} + \vec{a}$.

▫ Tính chất kết hợp $(\vec{a} + \vec{b}) + \vec{c} = \vec{a} + (\vec{b} + \vec{c})$.

► **Quy tắc ba điểm:**

» Với 3 điểm A, B, C : $\vec{AC} = \vec{AB} + \vec{BC}$.

► **Quy tắc hiệu vectơ:**

» Với 3 điểm O, A, B : $\vec{AB} = \vec{OB} - \vec{OA}$.

► **Quy tắc hình bình hành:**

» Tứ giác A, B, C, D là hình bình hành: $\vec{AC} = \vec{AB} + \vec{AD}$.

► **Quy tắc trung điểm - trọng tâm:**

» Điểm I là trung điểm của đoạn thẳng $AB \Leftrightarrow \vec{IA} + \vec{IB} = \vec{0}$.

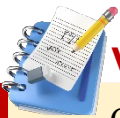
Khi đó $\vec{MA} + \vec{MB} = 2\vec{MI}$

» Điểm G là trọng tâm của $\triangle ABC \Leftrightarrow \vec{GA} + \vec{GB} + \vec{GC} = \vec{0}$

Khi đó $\vec{MA} + \vec{MB} + \vec{MC} = 3\vec{MG}$

Các phương pháp biến đổi:

- » Biến đổi vế này thành vế kia của đẳng thức (xuất phát từ vế phức tạp biến đổi đưa về vế đơn giản).
- » Biến đổi đẳng thức cần chứng minh về tương đương với một đẳng thức luôn đúng.
- » Xuất phát từ một đẳng thức luôn đúng để biến đổi về đẳng thức cần chứng minh.

Ví dụ 3.1.

Cho bốn điểm bất kỳ A, B, C và D . Hãy chứng minh đẳng thức

👉 **Lời giải**

$$\begin{aligned} \text{Ta có: } & \vec{AB} + \vec{CD} = \vec{AD} + \vec{CB} \\ \Leftrightarrow & \vec{AB} + \vec{CD} + \vec{DA} + \vec{BC} = \vec{0} \\ \Leftrightarrow & \vec{AB} + \vec{CA} + \vec{BC} = \vec{0} \\ \Leftrightarrow & \vec{AB} + \vec{BC} + \vec{CA} = \vec{0} \Leftrightarrow \vec{AC} + \vec{CA} = \vec{0} \Leftrightarrow \vec{AA} = \vec{0} \text{ (Đúng).} \end{aligned}$$

Ví dụ 3.2.

Cho năm điểm A, B, C, D, E . Chứng minh rằng:

$$(1) \vec{AB} + \vec{CD} + \vec{EA} = \vec{CB} + \vec{ED}$$

$$(2) \vec{AC} + \vec{CD} - \vec{EC} = \vec{AE} - \vec{DB} + \vec{CB}$$

👉 **Lời giải**

$$(1) \vec{AB} + \vec{CD} + \vec{EA} = \vec{CB} + \vec{ED}$$

Biến đổi vế trái ta có

$$\begin{aligned} VT &= (\overrightarrow{AC} + \overrightarrow{CB}) + \overrightarrow{CD} + (\overrightarrow{ED} + \overrightarrow{DA}) \\ &= (\overrightarrow{CB} + \overrightarrow{ED}) + (\overrightarrow{AC} + \overrightarrow{CD}) + \overrightarrow{DA} = (\overrightarrow{CB} + \overrightarrow{ED}) + \overrightarrow{AD} + \overrightarrow{DA} = \overrightarrow{CB} + \overrightarrow{ED} = VP. \end{aligned}$$

$$(2) \overrightarrow{AC} + \overrightarrow{CD} - \overrightarrow{EC} = \overrightarrow{AE} - \overrightarrow{DB} + \overrightarrow{CB}$$

Đẳng thức tương đương với

$$(\overrightarrow{AC} - \overrightarrow{AE}) + (\overrightarrow{CD} - \overrightarrow{CB}) - \overrightarrow{EC} + \overrightarrow{DB} = 0$$

$$\Leftrightarrow \overrightarrow{EC} + \overrightarrow{BD} - \overrightarrow{EC} + \overrightarrow{DB} = 0 \Leftrightarrow \overrightarrow{BD} + \overrightarrow{DB} = 0 \text{ (đúng).}$$

Ví dụ 3.3.

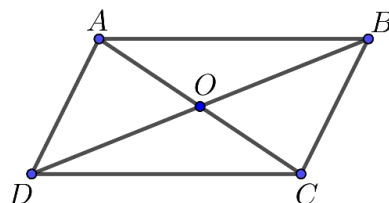
Cho hình bình hành $ABCD$ tâm O . M là một điểm bất kì trong mặt phẳng. Chứng minh rằng:

$$(1) \overrightarrow{BA} + \overrightarrow{DA} + \overrightarrow{AC} = 0$$

$$(2) \overrightarrow{OA} + \overrightarrow{OB} + \overrightarrow{OC} + \overrightarrow{OD} = 0$$

$$(3) \overrightarrow{MA} + \overrightarrow{MC} = \overrightarrow{MB} + \overrightarrow{MD}$$

Lời giải

$$(1) \overrightarrow{BA} + \overrightarrow{DA} + \overrightarrow{AC} = 0$$

$$\text{Ta có } \overrightarrow{BA} + \overrightarrow{DA} + \overrightarrow{AC} = -\overrightarrow{AB} - \overrightarrow{AD} + \overrightarrow{AC} = -(\overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AD}) + \overrightarrow{AC}$$

Theo quy tắc hình bình hành: $\overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AD} = \overrightarrow{AC}$

$$\Rightarrow \overrightarrow{BA} + \overrightarrow{DA} + \overrightarrow{AC} = -\overrightarrow{AC} + \overrightarrow{AC} = 0$$

$$(2) \overrightarrow{OA} + \overrightarrow{OB} + \overrightarrow{OC} + \overrightarrow{OD} = 0$$

$$\text{Vì } ABCD \text{ là hình bình hành nên ta có: } \overrightarrow{OA} = \overrightarrow{CO} \Rightarrow \overrightarrow{OA} + \overrightarrow{OC} = \overrightarrow{OA} + \overrightarrow{AO} = 0$$

$$\text{Tương tự: } \overrightarrow{OB} + \overrightarrow{OD} = 0 \Rightarrow \overrightarrow{OA} + \overrightarrow{OB} + \overrightarrow{OC} + \overrightarrow{OD} = 0.$$

$$(3) \overrightarrow{MA} + \overrightarrow{MC} = \overrightarrow{MB} + \overrightarrow{MD}$$

Cách 1:

$$\text{Vì } ABCD \text{ là hình bình hành nên } \overrightarrow{AB} = \overrightarrow{DC} \Rightarrow \overrightarrow{BA} + \overrightarrow{DC} = \overrightarrow{BA} + \overrightarrow{AB} = 0$$

$$\Rightarrow \overrightarrow{MA} + \overrightarrow{MC} = \overrightarrow{MB} + \overrightarrow{BA} + \overrightarrow{MD} + \overrightarrow{DC} = \overrightarrow{MB} + \overrightarrow{MD} + \overrightarrow{BA} + \overrightarrow{DC} = \overrightarrow{MB} + \overrightarrow{MD}$$

Cách 2:

Đẳng thức tương đương với

$$\overrightarrow{MA} - \overrightarrow{MB} = \overrightarrow{MD} - \overrightarrow{MC} \Leftrightarrow \overrightarrow{BA} = \overrightarrow{CD} \text{ (đúng do } ABCD \text{ là hình bình hành).}$$

Ví dụ 3.4.

Cho tam giác ABC , gọi M là trung điểm BC và I là trung điểm của AM .

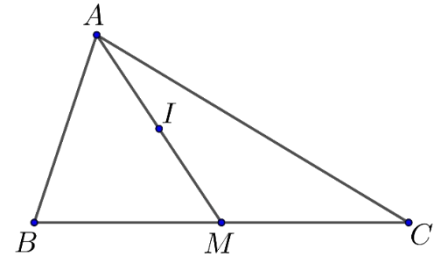
(1) Chứng minh rằng: $2\vec{IA} + \vec{IB} + \vec{IC} = \vec{0}$.

(2) Với O là điểm bất kì, chứng minh rằng: $2\vec{OA} + \vec{OB} + \vec{OC} = 4\vec{OI}$.

Lời giải

(1) Chứng minh rằng: $2\vec{IA} + \vec{IB} + \vec{IC} = \vec{0}$.

• Ta có: $2\vec{IA} + \vec{IB} + \vec{IC}$
 $= 2\vec{IA} + 2\vec{IM}$ ($\vec{IB} + \vec{IC} = 2\vec{IM}$ do M là trung điểm BC)
 $= 2(\vec{IA} + \vec{IM})$
 $= \vec{0}$ ($\vec{IA} + \vec{IM} = \vec{0}$ do I là trung điểm của AM)
 (đpcm).

(2) Với O là điểm bất kì, chứng minh rằng: $2\vec{OA} + \vec{OB} + \vec{OC} = 4\vec{OI}$.

• Ta có: $2\vec{IA} + \vec{IB} + \vec{IC} = \vec{0}$
 $\Leftrightarrow 2\vec{IO} + 2\vec{OA} + \vec{IO} + \vec{OB} + \vec{IO} + \vec{OC} = \vec{0}$
 $\Leftrightarrow 4\vec{IO} + 2\vec{OA} + \vec{OB} + \vec{OC} = \vec{0}$
 $\Leftrightarrow 2\vec{OA} + \vec{OB} + \vec{OC} = -4\vec{IO} \Leftrightarrow 2\vec{OA} + \vec{OB} + \vec{OC} = 4\vec{OI}$ (đpcm).

Ví dụ 3.4.

Cho ngũ giác đều $ABCDE$ tâm O .

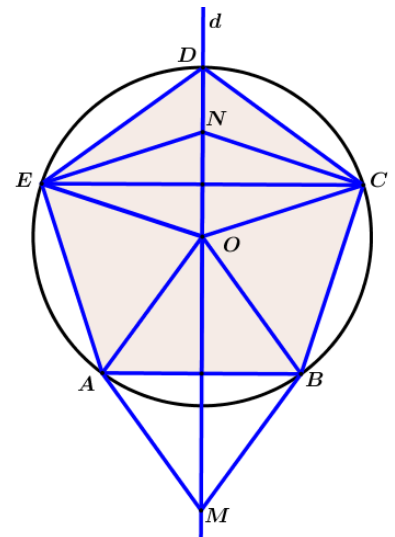
(1) Chứng minh rằng: hai vector $\vec{OA} + \vec{OB}$ và $\vec{OC} + \vec{OE}$ đều cùng phương với $\vec{OD}$.

(2) Chứng minh hai vector $\vec{AB}$ và $\vec{EC}$ cùng phương.

Lời giải

(1) Chứng minh rằng: hai vector $\vec{OA} + \vec{OB}$ và $\vec{OC} + \vec{OE}$ đều cùng phương với $\vec{OD}$.

• Gọi d là đường thẳng chứa OD
 • Thì d là một trục đối xứng của ngũ giác đều.
 • Ta có:
 $\vec{OA} + \vec{OB} = \vec{OM}$, trong đó M là đỉnh của hình thoi $OAMB$ và $M \in d$.
 • Tương tự $\vec{OC} + \vec{OE} = \vec{ON}$, trong đó N là đỉnh của hình thoi $OENC$ và $N \in d$.
 • Do đó hai vector $\vec{OA} + \vec{OB}$ và $\vec{OC} + \vec{OE}$ đều có giá là đường thẳng d

♦ Nên hai vector $\vec{OA} + \vec{OB}$ và $\vec{OC} + \vec{OE}$ cùng phương với nhau và cùng phương với vector $\vec{OD}$.

(2) Chứng minh hai vector $\vec{AB}$ và $\vec{EC}$ cùng phương.

♦ Ta có: $OAMB$ và $OENC$ là các hình thoi nên ta có: $\begin{cases} EC \perp d \\ AB \perp d \end{cases} \Rightarrow AB \parallel EC$.

♦ Do đó hai vector $\vec{AB}$ và $\vec{EC}$ cùng phương.

(3) Chứng minh: $\vec{OA} + \vec{OB} + \vec{OC} + \vec{OD} + \vec{OE} = \vec{0}$.

♦ Theo câu (1) ta có:

$$\vec{r} = \vec{OA} + \vec{OB} + \vec{OC} + \vec{OD} + \vec{OE} = (\vec{OA} + \vec{OB}) + (\vec{OC} + \vec{OE}) + \vec{OD} = \vec{OM} + \vec{ON} + \vec{OD}$$

♦ Nên $\vec{r}$ có giá là đường thẳng d .

♦ Mặt khác: $\vec{r} = (\vec{OB} + \vec{OC}) + (\vec{OD} + \vec{OA}) + \vec{OE}$ thì $\vec{r}$ có giá là đường thẳng OE .

♦ Vì $\vec{r}$ có 2 giá khác nhau nên $\vec{r} = \vec{0}$.

⇒ Vậy $\vec{OA} + \vec{OB} + \vec{OC} + \vec{OD} + \vec{OE} = \vec{0}$ (đpcm).

Dạng 4. Độ dài vectơ

Phương

Áp dụng: tính chất, quy tắc (ba điểm, hình bình hành, hiệu vectơ, trung điểm - trọng tâm)

Để tính $|\vec{a} + \vec{b} + \vec{c} + \vec{d}|$ ta thực hiện theo hai bước sau:

- » **Bước 1:** Biến đổi và rút gọn biểu thức vectơ $\vec{a} + \vec{b} + \vec{c} + \vec{d} = \vec{v}$, tính chất trung điểm, hình bình hành, trọng tâm,... sao cho $\vec{v}$ đơn giản nhất.

Ví dụ 3.1.

Cho bốn điểm bất kỳ A, B, C và D . Hãy chứng minh đẳng thức $\vec{AB} + \vec{CD} = \vec{AD} + \vec{CB}$

(1) Nếu $\vec{a}$ và $\vec{b}$ cùng hướng thì $|\vec{a} + \vec{b}| = |\vec{a}| + |\vec{b}|$.

(2) Nếu $\vec{a}$ và $\vec{b}$ ngược hướng và $|\vec{b}| \geq |\vec{a}|$ thì $|\vec{a} + \vec{b}| = |\vec{b}| - |\vec{a}|$.

Lời giải

Giả sử: $\vec{a} = \vec{AB}$ và $\vec{b} = \vec{BC}$ thì $\vec{a} + \vec{b} = \vec{AB} + \vec{BC} = \vec{AC}$.

(1) Nếu $\vec{a}$ và $\vec{b}$ cùng hướng thì $|\vec{a} + \vec{b}| = |\vec{a}| + |\vec{b}|$.

- Nếu $\vec{a}$ và $\vec{b}$ cùng hướng thì 3 điểm A, B, C cùng thuộc một đường thẳng và B nằm giữa A, C .

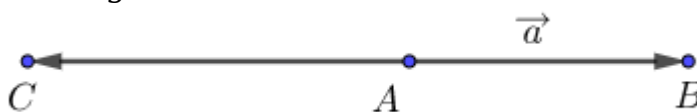

- Do đó $|\vec{a} + \vec{b}| = |\vec{AB} + \vec{BC}| = |\vec{AC}| = AB + BC = |\vec{a}| + |\vec{b}|$.

⇒ Vậy $|\vec{a} + \vec{b}| = |\vec{a}| + |\vec{b}|$.

(2) Nếu $\vec{a}$ và $\vec{b}$ ngược hướng và $|\vec{b}| \geq |\vec{a}|$ thì $|\vec{a} + \vec{b}| = |\vec{b}| - |\vec{a}|$.

- Nếu $\vec{a}$ và $\vec{b}$ ngược hướng và $|\vec{b}| \geq |\vec{a}|$ thì ba điểm A, B, C cùng thuộc một đường thẳng và A nằm giữa B, C .

- Do đó $|\vec{a} + \vec{b}| = |\vec{AB} + \vec{BC}| = AC = BC - AB = |\vec{b}| - |\vec{a}|$.

⇒ Vậy $|\vec{a} + \vec{b}| = |\vec{b}| - |\vec{a}|$.

(3) $|\vec{a} + \vec{b}| = |\vec{a}| + |\vec{b}|$. Khi nào xảy ra dấu đẳng thức.

Từ chứng minh ở câu (1) và (2):

$\Rightarrow$ Nếu $\vec{a}$ và $\vec{b}$ cùng phương thì $|\vec{a} + \vec{b}| = |\vec{a}| + |\vec{b}|$ hoặc $|\vec{a} + \vec{b}| < |\vec{a}| + |\vec{b}|$.

$\Rightarrow$ Nếu $\vec{a}$ và $\vec{b}$ không cùng phương thì A, B, C không thẳng hàng.

♦ Xét $\triangle ABC$ có hệ thức $AC < AB + BC$. Do đó $|\vec{a} + \vec{b}| < |\vec{a}| + |\vec{b}|$.

♦ Như vậy, trong mọi trường hợp ta có: $|\vec{a} + \vec{b}| \leq |\vec{a}| + |\vec{b}|$, đẳng thức xảy ra khi $\vec{a}$ và $\vec{b}$ cùng hướng.

Ví dụ 3.2.

Cho tam giác ABC vuông tại A , có $AB = 3(\text{cm})$, $AC = 4(\text{cm})$. Gọi I là trung điểm BC . Xác định và tính độ dài các vectơ:

(1) $\vec{u} = \vec{BA} + \vec{BC}$

(2) $\vec{v} = 2\vec{IA} - \vec{CA}$

Lời giải

(1) $\vec{u} = \vec{BA} + \vec{BC}$

♦ Gọi K là trung điểm AC

Khi đó $2\vec{BK} = \vec{BA} + \vec{BC}$ với B là điểm bất kỳ.

♦ Nên $|\vec{u}| = |\vec{BA} + \vec{BC}| = |2\vec{BK}| = 2|\vec{BK}|$.

♦ Xét $\triangle BAK$: $BK = \sqrt{AK^2 + AB^2} = \sqrt{(2)^2 + (3)^2} = \sqrt{13}$.

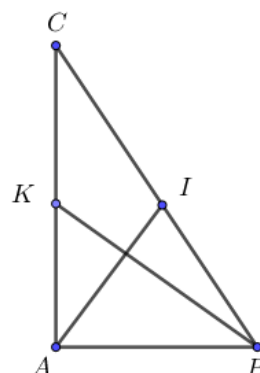
$\Rightarrow$ Vậy $|\vec{u}| = 2|\vec{BK}| = 2\sqrt{13}$.

(2) $\vec{v} = 2\vec{IA} - \vec{CA}$

♦ Theo giả thiết: I là trung điểm BC khi đó $2\vec{AI} = \vec{AB} + \vec{AC}$ với A là điểm bất kỳ.

$$\vec{v} = 2\vec{IA} - \vec{CA} = -(\vec{AB} + \vec{AC}) - \vec{CA} = -\vec{AB} - \vec{AC} - \vec{CA} = -\vec{AB} - \vec{AC} - \vec{AC} = -\vec{AB} - 2\vec{AC}$$

♦ Khi đó: $|\vec{v}| = |-\vec{AB} - 2\vec{AC}| = |\vec{AB} + 2\vec{AC}|$.

Ví dụ 3.3.

Cho tam giác ABC vuông cân tại A , $AB = a$. Tính theo a :

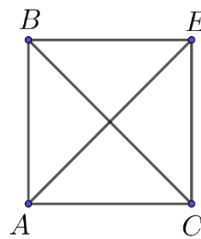
(1) $|\vec{AB} - \vec{AC}|$

(2) $|\vec{AB} + \vec{AC}|$

(3) $|\vec{AB} + 2\vec{AC}|$

Lời giải

♦ Ta có $BC = AB\sqrt{2} = a\sqrt{2}$

$$(1) \quad \left| \overrightarrow{AB} - \overrightarrow{AC} \right|$$

$$\left| \overrightarrow{AB} - \overrightarrow{AC} \right| = \left| \overrightarrow{CB} \right| = CB = a\sqrt{2}$$

$$(2) \quad \left| \overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AC} \right|$$

$$\left| \overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AC} \right| = \left| \overrightarrow{AE} \right| = AE = BC = a\sqrt{2}, \text{ với } ABEC \text{ là hình vuông.}$$

$$(3) \quad \left| \overrightarrow{AB} + 2\overrightarrow{AC} \right|$$

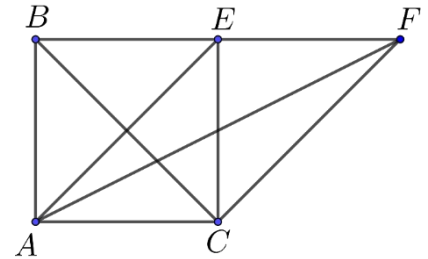
$$\left| \overrightarrow{AB} + 2\overrightarrow{AC} \right| = \left| \overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AC} + \overrightarrow{AC} \right| = \left| \overrightarrow{AE} + \overrightarrow{AC} \right| = \left| \overrightarrow{AF} \right| = AF$$

với $AEFC$ là hình bình hành.

• Do $DABF$ vuông tại B và $\overrightarrow{BF} = \overrightarrow{BE} + \overrightarrow{EF} = \overrightarrow{BE} + \overrightarrow{AC} = 2\overrightarrow{a}$

$$\text{Nên ta có } AF = \sqrt{AB^2 + BF^2} = \sqrt{a^2 + (2a)^2} = a\sqrt{5}$$

$$\text{• Vậy } \left| \overrightarrow{AB} + 2\overrightarrow{AC} \right| = a\sqrt{5}$$

Ví dụ 3.3.

Cho hình chữ nhật ABCD có $AB=3$, $BC=4$. Gọi M , N lần lượt là trung điểm của BC và CD . Tính

$$(1) \quad \left| \overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AC} + \overrightarrow{AD} \right|$$

$$(2) \quad \left| \overrightarrow{AM} + \overrightarrow{AN} \right|$$

Lời giải

$$(1) \quad \left| \overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AC} + \overrightarrow{AD} \right|$$

$$\text{• Ta có: } \overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AD} = \overrightarrow{AC} \Leftrightarrow \overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AC} + \overrightarrow{AD} = \overrightarrow{AC} + \overrightarrow{AC}$$

$$\Rightarrow \left| \overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AC} + \overrightarrow{AD} \right| = \left| \overrightarrow{AC} + \overrightarrow{AC} \right| = \left| \overrightarrow{AC} \right| + \left| \overrightarrow{AC} \right| = 2AC$$

• Xét $\triangle ABC$ vuông tại A :

$$AC^2 = AB^2 + BC^2 \Leftrightarrow AC^2 = 25 \Rightarrow AC = 5$$

$$\Rightarrow \text{Vậy } \left| \overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AC} + \overrightarrow{AD} \right| = 2AC = 10$$

$$(2) \quad \left| \overrightarrow{AM} + \overrightarrow{AN} \right|$$

$$\text{• Ta có: } \overrightarrow{AM} + \overrightarrow{AN} = \overrightarrow{AB} + \overrightarrow{BM} + \overrightarrow{AD} + \overrightarrow{DN}$$

$$= (\overrightarrow{AB} + \overrightarrow{AD}) + (\overrightarrow{BM} + \overrightarrow{DN}) = \overrightarrow{AC} + (\overrightarrow{ON} + \overrightarrow{OM}) = \overrightarrow{AC} + \overrightarrow{OC}$$

$$\Rightarrow \text{Vậy } \left| \overrightarrow{AM} + \overrightarrow{AN} \right| = \left| \overrightarrow{AC} + \overrightarrow{OC} \right| = AC + \frac{AC}{2} = \frac{15}{2} \quad (\overrightarrow{AC}, \overrightarrow{OC} \text{ là hai vec tơ cùng hướng})$$

